

สรุปผลการประเมินการสอนวิชาสื่อกับเด็ก

กัลยกร วรกุลลัญฐานีย์
และทีมผู้สอน
ปีการศึกษา ๒๕๕๒

๑. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เปิดสอนวิชา สื่อกับเด็ก ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้นักศึกษาที่จะจบการศึกษาไปเป็นสื่อมวลชนในอนาคต เข้าใจและตระหนักในสิทธิของเด็ก โดยใช้หลักสูตรจากโครงการพัฒนาการเรียนการสอนด้านวารสารศาสตร์ในเรื่องสิทธิเด็กที่คณะทำงานโครงการพัฒนาการเรียนการสอนด้านวารสารศาสตร์ในเรื่องสิทธิเด็ก คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้พัฒนาขึ้นโดยการสนับสนุนจากองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย

หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้มุ่งเน้นการสร้างความรู้เรื่องสิทธิเด็ก และการละเมิดสิทธิเด็กที่ปรากฏในการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก ทั้งข่าว โฆษณา และสื่อบันเทิง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น ความสัมพันธ์ เด็กกับผู้ใหญ่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อในการนำเสนอเรื่องเด็ก เด็กกับโฆษณา การประชาสัมพันธ์กับสิทธิเด็ก รวมทั้งกลุ่มเด็กที่กำลังเผชิญปัญหา ได้แก่ เด็กพิการ เด็กข้างถนนเด็กถูกรุ้ทำ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอชไอวี เด็กไร้รัฐ โดยมีคณะผู้สอน ๔ คน จัดการเรียนการสอนในลักษณะของการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (experimental learning) และหลังจากทดลองจัดค่ายนักศึกษาเป็นระยะเวลา ๓ วัน ๒ คืนเพื่อทดลองหลักสูตรจนมั่นใจแล้ว คณะทำงานโครงการพัฒนาการเรียนการสอนด้านวารสารศาสตร์ในเรื่องสิทธิเด็กจึงได้เปิดวิชาสื่อกับเด็กเป็นวิชาเลือกของคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปี ๒๕๕๑

ต่อมาในปี ๒๕๕๒ หลังจากนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอนเป็นปีแรกแล้ว คณะทำงานโครงการพัฒนาการเรียนการสอนด้านวารสารศาสตร์ในเรื่องสิทธิเด็กมีความประสงค์จะประเมินหลักสูตร โดยประเมินทั้งผู้เรียนและผู้สอนเพื่อให้ครอบคลุมกระบวนการเรียนการสอน ในด้านผู้รับสาร หรือผู้เรียน จะประเมินว่าผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ด้านการสื่อสารกับเด็กมากน้อยเพียงใดจากการเรียนการสอน ๑๖ สัปดาห์ และด้านผู้สื่อสาร หรือผู้สอน จะประเมินว่าวิธีจัดการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสามารถสื่อสารเนื้อหาให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

๒. วิธีการศึกษา

การประเมินความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาวิชาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักศึกษา

การประเมินความรู้ด้านการสื่อสารเกี่ยวกับเด็กของนักศึกษาจะใช้วิธีการศึกษา ๒ วิธี คือ

๑. แบบสอบถาม ใช้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งก็คือผู้ที่เรียนทุกคน แบบสอบถามมี ๑ ชุด โดยจะแจกแบบสอบถามชุดเดียวกันในสัปดาห์ที่ ๑ และสัปดาห์ที่ ๑๖ ของการเรียนการสอน เพื่อทดสอบความคิดเห็นของนักศึกษาด้านสิทธิเด็กกับสื่อมวลชนตามเนื้อหาที่มีการเรียนการสอน และวัดความเปลี่ยนแปลงด้านองค์ความรู้ของผู้เรียนด้านการสื่อสารกับเด็ก
๒. การสนทนากลุ่ม เลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้เรียนในชั้น ๘ คน เพื่อทำการสนทนากลุ่มหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ๑๖ สัปดาห์ เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนในภาพรวม (โดยมีผู้ดำเนินการสนทนาคือ รศ. แอนนา จุมพลเสถียร ซึ่งไม่ได้เป็นผู้สอนในวิชานี้)

การประเมินกระบวนการเรียนการสอนของผู้สอน

การประเมินกระบวนการเรียนการสอนจะใช้ผู้สังเกตการณ์ คือ กลุ่มผู้สอน หมุนเวียนกันเข้าสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียนแต่ละสัปดาห์ รวม ๑๖ สัปดาห์ โดยมีการประเมินการจัดการเรียนการสอนว่าสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และมีการเรียนการสอนตามเนื้อหาที่กำหนดไว้หรือไม่

¹ รองศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาโฆษณา คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

๓. เครื่องมือการประเมิน แบบประเมิน

เกณฑ์การให้คะแนน

๑. แบบประเมินความรู้ของนักศึกษา ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ทั้งเชิงลบและเชิงบวก

	เชิงบวก	เชิงลบ
มากที่สุด	๕	๑
มาก	๔	๒
ปานกลาง	๓	๓
น้อย	๒	๔
น้อยที่สุด	๑	๕

นำคำตอบที่ได้มาหาเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระดับ	๑.๐๐-๒.๓๓	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระดับ	๒.๓๔-๓.๖๖	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระดับ	๓.๖๗-๕.๐๐	หมายถึง	อยู่ในระดับสูง

๒. แบบประเมินกระบวนการเรียนการสอนของผู้สอน มีมาตรวัด ดังนี้

มาก	๓
ปานกลาง	๒
น้อย	๑
ต้องปรับปรุง	๐

นำคำตอบที่ได้มาหาเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระดับ	๐.๐๐-๑.๐๐	หมายถึง	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยระดับ	๑.๐๑-๒.๐๐	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระดับ	๒.๐๑-๓.๐๐	หมายถึง	อยู่ในระดับดีมาก

๔. ผลการประเมินของผู้เรียน

การประเมินผู้เรียนมีสองส่วนด้วยกัน โดยส่วนแรกเป็นการประเมินความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาวิชา ซึ่งใช้แบบสอบถามในการประเมินกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด และส่วนที่สองเป็นการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในภาพรวม ซึ่งใช้การสนทนากลุ่ม

สรุปผลจากแบบประเมินความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาสื่อกับเด็กของนักศึกษา

จากแบบประเมินความรู้ที่ได้รับ ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อแนวคิดด้านสิทธิเด็กอยู่ในระดับกลาง ทั้งก่อนและหลังการเรียนการสอน โดยมีระดับค่าความคิดเห็นเฉลี่ยตามมาตรวัด Likert Scale สูงขึ้น จาก ๒.๙๕ เป็น ๓.๕๕ และเมื่อวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลการทำแบบประเมินก่อนและหลังเรียนทั้ง ๒๖ ข้อ พบว่าผู้เรียนมีความตระหนักรู้และความเข้าใจเรื่องการละเมิดสิทธิเด็กในประเด็นต่างๆ ที่ปรากฏในเนื้อหาข่าวโฆษณา และสื่ออื่นๆ เพิ่มขึ้น และเห็นความสำคัญของการปกป้องสิทธิเด็กในการนำเสนอเรื่องราวข่าวสารเกี่ยวกับเด็กของสื่อมวลชนมากขึ้น

โดย ก่อนการเรียนการสอน นักศึกษามีความคิดเห็นใน ระดับมาก เพียง ๓ ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากสูงสุดได้ดังนี้ ข้อ ๑๖ การนำภาพเด็กที่ถูกกระทำทารุณทางร่างกายจริงๆ มาใช้ในงานโฆษณา เพื่อรณรงค์ต่อต้านการใช้ความรุนแรงกับเด็ก สามารถทำได้โดยไม่จำเป็นต้องปกปิดเอกลักษณ์ของเด็กแต่อย่างใดถ้าได้รับ

การยินยอมจากเด็กและผู้ปกครองแล้ว ข้อ ๑๒ การพาดหัวข่าว “เด็กเหลือขอ ปาห็นใส่คู่อริดับอีกราย” ถือเป็น การรายงานข้อเท็จจริงที่ไม่ละเมิดสิทธิเด็ก และข้อ ๑๗ เด็กเร่ร่อนมีศักยภาพไม่ต่างกับเด็กทั่วไป

นักศึกษามีความคิดเห็นใน *ระดับน้อย* จำนวน ๙ ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนจากน้อยที่สุดได้ดังนี้ ข้อ ๒๔ เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ในสังคมที่จะต้องดูแลให้เด็กมีสิทธิเพื่อจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ข้อ ๓ นักโฆษณาสามารถใช้การ์ตูนที่เด็กชื่นชอบในการโฆษณาเพื่อโน้มน้าวใจเด็กๆ ข้อ ๑๐ ผู้ใหญ่ควรสั่งสอนหรือห้ามปรามเยาวชนให้ประพฤติตนให้เหมาะสม เพราะผู้ใหญ่เป็นผู้มีวุฒิภาวะ และมีประสบการณ์มากกว่า ข้อ ๑๕ สารคดีเด็กสาวขายบริการผ่านแคมฟร็อก สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของเด็กสาวในปัจจุบัน ข้อ ๒๐ สื่อมวลชนมักมีการละเมิดสิทธิเด็กเป็นประจำในการสื่อสาร ข้อ ๙ คนได้สนใจเรื่องการเมือง ข้อ ๗ การใช้มือเปล่าของเราสัมผัสแผล เลือด น้ำเหลืองของผู้มีเชื้อเอชไอวี ทำให้มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการได้รับเชื้อ ข้อ ๒๑ หากไม่ใช่สินค้าที่เกี่ยวข้องกับเด็ก นักโฆษณาไม่ควรใช้เด็กๆ ในการโฆษณา และ ข้อ ๑๔ เด็กพิการ มีสิทธิที่มากกว่าเด็กทั่วไป เพราะควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ

แบบสอบถาม *หลังการเรียนการสอน* พบว่า นักศึกษามีค่าความคิดเห็นเฉลี่ยในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย ๓.๕๕ ซึ่งเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยก่อนการเรียนการสอน (๒.๙๕) โดยนักศึกษามีความคิดเห็นใน *ระดับน้อย* เพียง ๒ ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนได้ดังนี้ ข้อ ๒๔ เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ในสังคมที่จะต้องดูแลให้เด็กมีสิทธิเพื่อจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ข้อ ๒๐ สื่อมวลชนมักมีการละเมิดสิทธิเด็กเป็นประจำในการสื่อสาร นักศึกษามีความคิดเห็นใน *ระดับปานกลาง* จำนวน ๖ ข้อ เรียงตามลำดับคะแนนดังนี้ ข้อ ๒๑ หากไม่ใช่สินค้าที่เกี่ยวข้องกับเด็ก นักโฆษณาไม่ควรใช้เด็กๆ ในการโฆษณา ข้อ ๔ เด็กควรให้การสัมภาษณ์โดยลำพัง เพื่อป้องกันการข่มขู่จากผู้ปกครองหรือผู้ดูแล ข้อ ๑๕ สารคดีเด็กสาวขายบริการผ่านแคมฟร็อก สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของเด็กสาวในปัจจุบัน ข้อ ๑๐ ผู้ใหญ่ควรสั่งสอนหรือห้ามปรามเยาวชนให้ประพฤติตนให้เหมาะสม เพราะผู้ใหญ่เป็นผู้มีวุฒิภาวะ และมีประสบการณ์มากกว่า ข้อ ๙ คนได้สนใจเรื่องการเมือง นักโฆษณาสามารถใช้การ์ตูนที่เด็กชื่นชอบในการโฆษณาเพื่อโน้มน้าวใจเด็กๆ ข้อ ๑๔ เด็กพิการ มีสิทธิที่มากกว่าเด็กทั่วไป เพราะควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ

เมื่อนำค่าเฉลี่ยก่อนและหลังมาเปรียบเทียบกันพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อแนวคิดด้านสิทธิเด็กอยู่ในระดับปานกลางทั้งก่อนและหลังการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม พบว่าระดับคะแนนความคิดเห็นเพิ่มขึ้นจาก ๒.๙๕ เป็น ๓.๕๕ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการเรียนการสอน โดยระดับค่าเฉลี่ยมีการเพิ่มขึ้นทุกประเด็น ยกเว้น ข้อ ๑๖ (การนำภาพเด็กที่ถูกกระทำทารุณทางร่างกายจริงๆมาใช้ในการโฆษณา เพื่อรณรงค์ต่อต้านการใช้ความรุนแรงกับเด็ก สามารถทำได้โดยไม่จำเป็นต้องปกปิดเอกลักษณ์ของเด็กแต่อย่างใดถ้าได้รับการยินยอมจากเด็กและผู้ปกครองแล้ว) และ ข้อ ๒๐ (สื่อมวลชนมักมีการละเมิดสิทธิเด็กเป็นประจำในการสื่อสาร) ที่มีระดับค่าเฉลี่ยลดลง ซึ่งในข้อ ๑๖ แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความเข้าใจในบทบาทของสื่อมวลชนที่พึงมีในการเคารพสิทธิเด็กมากขึ้น ด้วยเหตุผลที่การกระทำทุกอย่างย่อมเห็นแก่ประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ และ ข้อ ๒๐ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามองภาพของสื่อมวลชนดีขึ้น นักศึกษายอมรับว่าการละเมิดสิทธิเด็กในสื่อมวลชนนั้นยังมีอยู่ แต่เป็นส่วนน้อย และมีสื่อมวลชนอีกมากที่น่าเสนอข้อมูลเชิงบวกของเด็ก

สรุปผลการสนทนากลุ่ม

จากการสนทนากลุ่มกับนักศึกษาคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนที่เรียนวิชาสื่อกับเด็กจำนวน ๘ คน เป็นเพศหญิง ๖ คนและเพศชาย ๒ คน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๕ คนและชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๓ คน เกือบทั้งหมดเป็นนักศึกษาสาขาประชาสัมพันธ์ มีนักศึกษาสาขาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ และวิชาการบริหารการสื่อสารอย่างละ ๑ คน พบว่า ผู้เรียนมีเหตุผลหลากหลายในการลงทะเบียนเรียน แต่ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนดีนัก ถึงแม้เรียนจบแล้วจะยังไม่กระจ่างแจ้งในเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็กและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม รวมถึงการเชื่อมโยงกับการนำไปประยุกต์ใช้จริงเท่าไรนัก แต่ก็เห็นว่าเป็นวิชาที่น่าสนใจ ได้รับความรู้เรื่องจริยธรรมและจิตสำนึกของสื่อ รวมทั้งทำให้เกิดมุมมองหรือความคิดเกี่ยวกับเด็กในสื่อที่เปลี่ยนไป เป็นการเปิดมุมมองของผู้เรียนในฐานะสื่อมวลชน และเห็นว่าเป็นวิชาที่นักศึกษาที่ทำงานเกี่ยวกับสื่อ น่าจะได้เรียน โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิชาเรียน เช่น ปรับลดหัวข้อการ

บรรยายลงเพื่อให้เจาะลึกได้มากขึ้น สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองและส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น
ปรับลักษณะการจัดกิจกรรมและช่วงเวลาการจัดกิจกรรม กำหนดจำนวนผู้เรียน เป็นต้น

สำหรับเหตุผลในการเรียนวิชาดังกล่าว ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นวิชาที่มีความน่าสนใจ โดยหลายคนสนใจเรื่องเกี่ยวกับเด็ก บางคนเคยร่วมกิจกรรมค่ายสื่อกับเด็กมาก่อน ทำให้รู้สึกสนุกและสนใจเรียนวิชานี้ บางคนเคยร่วมกิจกรรมการเปิดแนะนำวิชานี้ จึงสนใจอยากเรียน ในขณะที่หลายคนไม่ทราบข่าวหรือกิจกรรมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับวิชานี้ แต่ทราบข่าวจากเพื่อนจึงเข้าเรียนเพราะสนใจและยังขาดวิชาเรียน นักศึกษาวิชาประชาสัมพันธ์ส่วนหนึ่งเห็นว่าสามารถเรียนเป็นวิชาบังคับของสาขาวิชาเอกได้ ในด้านความคาดหวังต่อวิชานี้พบว่า มีเพียง ๒ คนที่คาดหวังเนื้อหาของวิชาได้ตรงตามลักษณะเนื้อหาวิชาจริง คือ การทำสื่อที่ไม่ละเมิดเด็กที่เหลือส่วนใหญ่เข้าใจและคาดหวังว่าเป็นวิชาที่เกี่ยวกับการทำสื่อหรือการวางแผนสื่อให้กับเด็ก โดยพิจารณาจากชื่อวิชา “สื่อกับเด็ก” อย่างไรก็ตาม ทุกคนคาดหวังว่าจะได้ความรู้เกี่ยวกับเด็กเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

ในด้านความเข้าใจที่มีต่อวิชานั้น เมื่อถามถึงความเข้าใจด้านบทบาทของสื่อและสิทธิเด็ก ผู้ร่วมการสนทนากลุ่มเข้าใจบทบาทของสื่อที่มีต่อเด็กว่า การนำเสนอของสื่อมีผลกระทบต่อเด็ก และเรียนรู้ว่า สื่อควรนำเสนอในลักษณะอย่างไรไม่ให้ละเมิดสิทธิของเด็ก และรู้ถึงความเหมาะสมในการนำเสนอ ทั้งยังมองว่าการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับเด็กในสื่อเป็นเรื่องละเอียดอ่อน นอกจากนี้ยังมีบางคนที่เห็นว่าการเรียนวิชานี้ทำให้เกิดมุมมองหรือความคิดเกี่ยวกับเด็กในสื่อที่เปลี่ยนไป เป็นการสอนให้นักศึกษาในฐานะสื่อมวลชนมีมุมมองที่กว้างขึ้น และเห็นว่าเป็นวิชาที่นักศึกษาสาขาอื่นที่ทำงานเกี่ยวกับสื่อ น่าจะได้เรียน

ในด้านความเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กนั้น ผู้ร่วมสนทนากลุ่มยังไม่ได้ให้คำอธิบายที่ชัดเจนนัก ส่วนใหญ่ตอบไปในทิศทางเดียวกันว่า หลังจากเรียนวิชานี้แล้วยังทำให้สับสนเรื่องลักษณะของสิ่งที่เรียกว่าสิทธิเด็ก และยากที่จะเข้าใจว่าจะนำเสนอเด็กในสื่ออย่างไรจึงเหมาะสม เนื่องจากเห็นว่าการนำไปปฏิบัติจริงค่อนข้างยาก เพราะไม่มีแนวทางชัดเจนในการพิจารณาว่าการนำเสนอที่ดีเป็นอย่างไร แต่ขึ้นอยู่กับความคิดแต่ละคน นอกจากนั้นยังไม่เข้าใจถึงเรื่องของสิทธิเด็กอย่างชัดเจนนัก อาจเนื่องจากการสอนที่เน้นเรื่องของอุดมคติมากเกินไป ทำให้นักศึกษาไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเข้าใจ และรู้สึกสับสนเรื่องของการนำเสนอของสื่อ บางคนไม่เห็นด้วยกับการพิจารณาว่าสื่อ นั้นละเมิดสิทธิเด็กในหลายกรณี แต่จำเป็นต้องปรับความคิดให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้สอน

ในส่วนความคิดเห็นที่มีต่อวิชาสื่อกับเด็ก เมื่อถามถึงเนื้อหาวิชา ส่วนใหญ่พอใจกับหัวข้อการบรรยาย มีบางส่วนที่เห็นว่าหัวข้อเด็กไร้รัฐอาจเป็นเรื่องไกลตัวเกินไป โดยรวมเห็นว่าหัวข้อส่วนใหญ่ที่น่าสนใจ ได้ความรู้ แต่การเชื่อมโยงเนื้อหาการสอนให้เข้ากับการนำเสนอผ่านสื่อยังไม่ชัดเจนนัก ในด้านวิธีการสอน ส่วนใหญ่เห็นว่าหัวข้อและเนื้อหาหลากหลายเกินไป ทำให้ขาดความต่อเนื่องและเป็นการเรียนแบบไม่ลึกซึ้งนัก อีกทั้งวิธีการเรียนการสอนบางหัวข้อยังไม่น่าสนใจ เช่น เด็กไร้รัฐ เป็นต้น นอกจากนั้น ยังอยากให้มีการเรียนการสอนที่ให้นักศึกษาทุกคนได้ออกภาคสนาม โดยหากไม่สามารถไปได้ทุกคน ก็อยากให้คนที่ได้ไปกลับมาเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนในชั้นรับทราบด้วย สำหรับบรรยากาศในห้องเรียน ส่วนใหญ่อยากให้บรรยากาศการเรียนแบบเป็นกันเองมากขึ้น ในส่วนของการทำงานและกิจกรรมในวิชา ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำรายงานหรือกิจกรรมปลายภาคที่จัดขึ้นในช่วงใกล้สอบปลายภาค เป็นงานที่ค่อนข้างหนักเกินไปและเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษาที่ยังไม่ได้เรียนบริหารงานประชาสัมพันธ์ ทั้งยังอยากให้ผู้สอนตรวจและส่งรายงานคืนนักศึกษาเพื่อจะได้ทราบผลการทำงานของแต่ละคน ในด้านจำนวนผู้สอนนั้น พบว่า การมีผู้สอนหลายคนมีข้อดีที่ได้รับความคิดที่หลากหลาย แต่อาจมีปัญหาเรื่องมุมมองที่ต่างกันและความต่อเนื่องของแต่ละหัวข้อ อย่างไรก็ตาม มีการเสนอแนะให้เชิญผู้เชี่ยวชาญในบางหัวข้อมาเป็นวิทยากรร่วม

ในส่วนการตอบสนองความคาดหวังในวิชาหลังการเรียนรู้อะไรและประโยชน์ที่ได้รับนั้น ผู้ร่วมสนทนากลุ่มระบุว่า มีทั้งไม่ตรงกับความคาดหวัง ไม่สมหวัง และน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ เนื่องจากเห็นว่าเป็นการบอกกล่าวเกี่ยวกับเด็กในแบบมุมมองหรือความคิดเห็นของผู้สอนเป็นหลัก ผิดหวังเรื่องการทำรายงานมาใช้เพราะเรียนเสร็จแล้วไม่เห็นความชัดเจนในการเสนอทางออกของปัญหาหรือขาดการเชื่อมโยง รวมทั้งผิดหวังที่ตอบสนองและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้น้อยเพราะไม่กล้าแสดงความคิดเห็น นอกจากนั้นยังพบว่ากิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมใหญ่ในช่วงปลายภาคอย่างการวางแผนรณรงค์เป็นงานหนัก อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมสนทนาเห็นตรงกัน

ว่าสิ่งที่ได้รับจากการเรียนคือเรื่องของจริยธรรมและจิตสำนึกของสื่อ การรู้ถึงความระมัดระวังในการนำเสนอ เด็กผ่านสื่อ ได้รับความรู้เกี่ยวกับเด็กเพิ่มขึ้น และได้เพื่อน

ในด้านความตั้งใจที่จะแนะนำผู้อื่นเข้าเรียนนั้น พบว่า ไม่มีใครต้องการแนะนำวิชานี้ให้ผู้อื่นโดยตรงด้วยตนเอง แต่หากมีผู้สอบถามถึงวิชานี้ก็จะตอบในลักษณะการเล่าวิธีเรียนให้ฟังมากกว่าการเสนอความคิดเห็นว่า ควรเรียนหรือไม่ควรเรียน

สำหรับข้อเสนอแนะต่อวิชานี้ ผู้เข้าร่วมการสนทนาเสนอให้มีการทำความเข้าใจเรื่องเนื้อหาวิชาให้ตรงกัน ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนก่อนเริ่มเรียน เสนอให้จัดกิจกรรมค่ายก่อนเรียน และจัดอาจารย์ที่ปรึกษาประจำ กลุ่มกิจกรรมแต่ละกลุ่ม การเจาะลึกเนื้อหาในแต่ละวิชาซีพของสื่อ เสนอวิธีการเรียนแบบแก้ปัญหาและ ยกตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ควรทำและนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งเสนอว่าไม่ควรเรียนวิชานี้ในปีที่ ๒ เพราะต้องมีการ ทำแผนหรืออาจมีวิชาบังคับก่อน ควรกำหนดเป็นวิชาของคณะมากกว่าวิชาของสาขาวิชาสัมพันธ์ ปรับ ลักษณะของการจัดกิจกรรมปลายภาค และควรจำกัดจำนวนผู้เรียนไม่ให้มากเกินไป

๕. ผลการประเมินของผู้สอน

สรุปผลการผลการประเมินจากแบบสังเกตการณ์

ผลการประเมินกระบวนการเรียนการสอนจากแบบสังเกตการณ์สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก คือ อธิบายข้อมูลและเนื้อหา ได้ชัดเจน รองลงมาคือ การเกริ่นนำเข้าสู่บทเรียน การฟังความคิดเห็นของผู้เรียน และการจับประเด็นสำคัญ ตามลำดับ ทักษะและท่าทีของอาจารย์ผู้สอนก็อยู่ในระดับดีเหมือนกัน โดยเรียงค่าเฉลี่ยตามลำดับ คือ ท่าที่เป็นมิตรและไม่ทำให้ผู้เรียนอึดอัด ไม่ตัดสินและไม่โน้มน้าวให้คิดเหมือนครู ขณะที่การให้ข้อมูลของอาจารย์ผู้สอนจากการสังเกตการณ์อยู่ในระดับที่ดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยในประเด็นให้ข้อมูลถูกต้อง รอบด้าน และอธิบายชัดเจน โดยมีการให้ตัวอย่างประกอบเท่ากัน

สรุปได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของการให้ข้อมูลของอาจารย์ผู้สอนสูงสุด (๒.๙๔) รองลงมาคือ ทักษะและท่าทีของอาจารย์ผู้สอน (๒.๗๙) และ กระบวนการจัดการเรียนรู้ (๒.๗๓) ตามลำดับ

ด้วยเหตุที่การประเมินกระบวนการเรียนการสอนของผู้สอนดำเนินการโดยคณะผู้สอน โดยมุ่งเน้นการสังเกต วิธีการเรียนการสอนของผู้สอนในแต่ละครั้ง เพื่อต้องการทราบประสิทธิภาพของวิธีการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฯ โดยจะประเมินในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทักษะและท่าทีของอาจารย์ผู้สอน การให้ข้อมูลของอาจารย์ผู้สอน เป็นหลัก โดยที่คณะผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา ลักษณะการเรียนการสอน และบุคลิกลักษณะของผู้สอนแต่ละคนคืออยู่เป็นทุนเดิม จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ผลการประเมินที่ได้จากแบบสังเกตการณ์มีค่าเฉลี่ยสูงในประเด็นข้างต้น ไม่สอดคล้องกับผลการประเมินของผู้เรียนที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนมาจากหลายสาขาวิชาและหลายชั้นปี ไม่สนิทกับเพื่อนร่วมห้องและคณะผู้สอนที่มาจากหลายกลุ่มวิชา อีกทั้งส่วนใหญ่ยังลงทะเบียนเรียนด้วยเหตุผลที่หลากหลาย โดยที่หลายคนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของวิชาเรียนก่อนการเข้าเรียน อีกทั้งกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และไม่ตัดสินผิด-ถูก ซึ่งได้กำหนดไว้ในแบบประเมินด้าน ทักษะและท่าทีของอาจารย์ผู้สอน ว่าผู้สอนจะไม่ตัดสินและไม่โน้มน้าวให้คิดเหมือน เนื่องจากผู้สอนจะมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลให้รอบด้านในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก และให้นักศึกษาประเมินสิ่งที่ควรทำด้วยตนเอง ส่งผลให้ผลการประเมินจากผู้เรียนไม่สอดคล้องกับผลการประเมินจากผู้สอน โดยผู้เรียนมีแนวโน้มจะคิดเห็นว่าการบรรยายในห้องเรียนและการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งกระบวนการเรียนการสอนในห้องไม่เป็นไปตามที่คาดหวังเท่าที่ควร

๖. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเรียนการสอน

จากการประเมินวิชาสื่อกับเด็กด้วยการสนทนากลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไปและการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรได้เป็นสองส่วน คือ วิธีในการเรียนการสอน และเนื้อหาวิชา ดังนี้

วิธีในการเรียนการสอน

1. การออกภาคสนามและการสรุปทเรียน ผู้เข้าร่วมการสนทนาเห็นว่า การเรียนในวิชาควรมีการศึกษาภาคสนามเพื่อให้เด็กทุกคนได้เห็นหรือมีประสบการณ์จริงในแต่ละกรณีศึกษาที่เรียน มากกว่าการเรียนในห้องเรียนเป็นหลัก ทั้งนี้ หากไม่สามารถให้นักศึกษาทุกคนไปศึกษาภาคสนามได้ เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องงบประมาณหรือความสะดวกของผู้เรียนหรือผู้สอน ควรให้นักศึกษาที่มีโอกาสไปศึกษาภาคสนามกลับมาถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับให้ผู้ร่วมชั้นเรียนคนอื่นทราบด้วย เพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

2. การตรวจและประเมินผลงาน ผู้ร่วมสนทนาระบุว่า ในการเรียนวิชานี้ อาจารย์หลายท่านมอบหมายให้จัดทำรายงานส่วนบุคคล แต่นักศึกษาไม่ทราบผลของรายงานแต่ละชิ้นที่ส่งไป ดังนั้น ในการเรียนการสอนครั้งต่อไป ผู้สอนจะต้องตรวจงานและอาจประเมินผลงานของนักศึกษาในชั้นเรียน

3. การกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ที่ชัดเจน แม้ผู้ร่วมสนทนาในกลุ่มพอใจที่มีผู้ร่วมสอนหลายคน แต่ก็เสนอแนะให้มีการประสานงานระหว่างผู้สอนในบางกรณี เช่น ผู้สอนมีความเห็นต่างในการวิเคราะห์ชิ้นงานบางชิ้นว่าเป็นการละเมิดสิทธิเด็กหรือไม่ ทำให้ผู้เรียนสับสน คณะผู้สอนจึงควรประสานงานหรือทำความเข้าใจกันก่อน เหตุผลส่วนหนึ่งที่เป็นเช่นนั้นเพราะประเด็นการละเมิด หรือไม่ละเมิด สิทธิเด็กบางประเด็นไม่มีข้อบังคับชัดเจน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และมุมมองของแต่ละบุคคล ดังนั้นการเรียนการสอนในครั้งต่อไปจะต้องเปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้มากขึ้นด้วย

4. เพิ่มตัวอย่างการนำเสนอที่ดี ผู้ร่วมสนทนาในกลุ่มบางคนเห็นว่า ในการเรียนส่วนใหญ่ ผู้สอนชี้ให้เห็นข้อห้ามในการจัดทำสื่อเพื่อไม่ให้ละเมิดสิทธิเด็ก แต่ไม่ได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าชิ้นงานที่มีลักษณะอย่างไร จึงอยากให้ผู้สอนแสดงตัวอย่างงานที่น่าเสนออย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานจริงต่อไป

5. เพิ่มวิทยากรพิเศษ ในบางหัวข้อ อาทิ กรณีเด็กด้อยโอกาส แม้ผู้สอนจะศึกษาค้นคว้าเรื่องดังกล่าวมาอย่างดี แต่ผู้ร่วมสนทนาบางคนเห็นว่า การเชิญวิทยากรซึ่งมีความชำนาญหรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างแท้จริงมาบรรยายจะเอื้อให้นักศึกษาเห็นภาพที่ชัดเจน สัมผัสมุมมองที่ลึกซึ้ง ตลอดจนสามารถแลกเปลี่ยนหรือซักถามข้อมูลหรือความคิดเห็นจากผู้มีประสบการณ์ตรง อันจะทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

6. ปรับบรรยากาศและลักษณะการเรียนการสอน ผู้ร่วมสนทนาในกลุ่มระบุว่า การเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเป็นการบรรยายหรือการป้อนข้อมูลจากผู้สอนเป็นหลัก ขณะที่บรรยากาศในการเรียนไม่แตกต่างจากวิชาอื่น จึงเสนอให้มีลักษณะเป็นวงสนทนาหรือการถกประเด็นต่างๆ ระหว่างผู้เรียน สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองยิ่งขึ้น โดยให้คล้ายบรรยากาศในค่ายกิจกรรมที่จัดขึ้นก่อนเปิดวิชาเรียน ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและน่าเรียนยิ่งขึ้น

7. ปรับลักษณะและกำหนดการจัด Final Project ผู้ร่วมสนทนาในกลุ่มทุกคนเห็นว่า Final Project ในลักษณะให้แต่ละกลุ่มคิดหัวข้อต่างกันในช่วงท้ายของภาคเรียนอาจทำให้ผลงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงเสนอให้ทำ Final Project โดยกำหนดแนวทางหลัก (Theme) เดียวกัน แต่แบ่งหน้าที่ให้แต่ละกลุ่มดูแลการทำงานคนละด้าน เพื่อให้ได้งานที่น่าสนใจและได้ผลตามต้องการ นอกจากนั้น ยังควรปรับช่วงเวลาจัดงานไม่ชนกับช่วงเวลานักศึกษาส่วนใหญ่เตรียมตัวสอบปลายภาค เพื่อให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

8. กำหนดระดับขั้นของผู้เรียน การจัดทำแผนนั้นเหมาะกับนักศึกษาที่ผ่านการเรียนเกี่ยวกับการวางแผนมาแล้วมากกว่านักศึกษาทั่วไป เนื่องจากวิชานี้ไม่ได้กำหนดวิชาบังคับก่อนไว้ การทำแผนจึงกลายเป็นงานที่สร้างความเครียดให้นักศึกษา การเรียนการสอนครั้งต่อไปควรระบุให้ชัดเจนว่าสำหรับนักศึกษาปีที่ ๓ เท่านั้น

9. เปิดกว้างสำหรับนักศึกษาทุกสาขา ผู้ร่วมสนทนาหลายคนเห็นว่า วิชานี้น่าจะเป็นวิชาเรียนของนักศึกษาทุกสาขา เพราะงานของสาขาอื่นก็มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำเสนอเกี่ยวกับเด็ก การมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สื่อกับเด็กจึงน่าจะเป็นประโยชน์ไม่น้อย

เนื้อหาวิชา

1. ลดประเด็น แต่เพิ่มการอภิปรายในเบื้องต้น ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่เห็นว่า วิชาดังกล่าวมีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นหรือหัวข้อต่างๆ มากเกินไป จนไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ศึกษาหรือทำความเข้าใจแต่ละ

หัวข้ออย่างลึกซึ้ง และเสนอให้ลดหรือตัดทอนบางหัวข้อ เช่น ประเด็นเกี่ยวกับเด็กไร้รัฐ ฯลฯ ซึ่งผู้ร่วมสนทนา เห็นประเด็นเชื่อมโยงไม่มากนัก และให้เพิ่มการอภิปรายในแต่ละหัวข้อมากขึ้น

2. เพิ่มเนื้อหาด้านการวางแผน เนื้อหาวิชาส่วนใหญ่เน้นเรื่องสื่อกับเด็ก แต่ Final Project ครอบคลุม การวางแผนประชาสัมพันธ์ ทำให้นักศึกษาระดับชั้นปี ๒ ที่ยังไม่ได้เรียนเรื่องดังกล่าวมีปัญหา จึงควรพิจารณา ปรับเนื้อหาให้ครอบคลุมประเด็นดังกล่าว หรือกำหนดให้นักศึกษาที่ลงเรียนศึกษาวิชาด้านการวางแผนมาก่อน

3. เพิ่มวิทยากรเพื่อช่วยเชื่อมโยงเนื้อหากับการทำงานจริง เนื้อหาวิชาส่วนใหญ่เน้นปัญหาเด็กด้อยโอกาส ในสังคม เช่น เด็กที่กระทำผิดในบ้านคุมประพฤติ เด็กไร้รัฐ สภากาชาดโรคเอดส์ ฯลฯ แต่ยังขาดการ เชื่อมโยงสู่บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อประเด็นเหล่านี้ จึงน่าจะเน้นความเชื่อมโยงของประเด็นปัญหาเหล่านี้ให้ ชัดเจนขึ้น โดยอาจนำสื่อมวลชนที่ทำงานด้านเด็กมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในชั้นเรียน เพื่อให้นักศึกษา เข้าใจการทำงานของสื่อมวลชนมากขึ้น

๗. การปรับปรุงหลักสูตร

ข้อเสนอแนะดังกล่าวส่งผลให้มีการปรับปรุงหลักสูตรสื่อกับเด็กในปี ๒๕๕๓ แม้ว่าหลักสูตรวิชาสื่อกับ เด็กฉบับปรับปรุงจะยังคงมีโครงสร้างแบบเดิม คือ เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาในการเรียนการสอน ๑๖ สัปดาห์ และใช้กระบวนการเรียนการสอนในลักษณะการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ แต่ได้ปรับเนื้อหา ให้มีความกระชับมากขึ้น ตัดหัวข้อที่จำเป็นน้อยออก เพิ่มรายละเอียดของหัวข้อที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ให้ มากขึ้น และเชิญวิทยากรพิเศษในประเด็นต่างๆมาร่วมแลกเปลี่ยนกับนักศึกษา โดยในส่วนของเนื้อหาวิชา คณะทำงานโครงการพัฒนาการเรียนการสอนด้านวารสารศาสตร์ในเรื่องสิทธิเด็กได้ปรับเปลี่ยนหัวข้อการเรียน การสอนดังนี้

1. เพิ่มหัวข้อ "สิทธิมนุษยชน" โดยจัดกิจกรรม "สิทธิมนุษยชน...สิทธิของทุกคน" อันเป็นการปูพื้นฐาน ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ระลึกถึงสิทธิอันพึงมีที่ทำให้ทุกคนสามารถเติบโต ดำรงชีวิต และ สามารถพัฒนาตนเองได้ตามที่ปรารถนา และตระหนักถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียน ตระหนักและเข้าใจที่มาของสิทธิเด็กได้รอบด้าน ไม่สับสนกับนิยามของสิทธิเด็ก และเห็นแนวทางในการนำ แนวปฏิบัติที่เหมาะสมไปปฏิบัติจริง

2. เพิ่มหัวข้อ "เด็กกับสื่อบันเทิง" คณะผู้สอนพบว่า เนื้อหาวิชายังขาดหัวข้อด้านสื่อบันเทิงซึ่งมีประเด็น เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กอย่างมาก หัวข้อนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันเรื่องเด็กกับสื่อ บันเทิงอย่างสื่อโทรทัศน์และภาพยนตร์มากขึ้น โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กที่มีการนำเสนอในสื่อโทรทัศน์และ ภาพยนตร์ทั้งแง่บวกและลบ รวมถึงการนำเสนอที่มีทั้งการละเมิดและไม่ละเมิดสิทธิเด็ก

3. การประสานงานของคณะผู้สอน ในกระบวนการเรียนการสอนจะมีการสื่อสารระหว่างคณะผู้สอน อย่างใกล้ชิดถึงบรรยากาศในการเรียนการสอนแต่ละคาบ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอน เพื่อ จะได้แก้ปัญหาเรื่องความต่อเนื่องของเนื้อหาที่สอน

4. ปรับลดหัวข้อบรรยาย ลดหัวข้อเด็กที่ด้อยโอกาสในสังคม และเปิดโอกาสให้นักศึกษาค้นคว้าประเด็น ที่สนใจด้วยตนเองในการทำรายงานกลุ่ม

โดยสรุป การประเมินผลการเรียนการสอนวิชา สื่อกับเด็ก เป็นการสอบถามกระบวนการคิดและการใช้ งานหลักสูตรวิชาสื่อกับเด็กที่จัดทำขึ้นเป็นครั้งแรกอย่างมีระบบและเป็นไปตามหลักวิชา ความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะซึ่งสะท้อนจากผู้เรียนโดยตรง ทั้งด้านเนื้อหาวิชาและวิธีการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้เห็นงาน คณะทำงานโครงการพัฒนาการเรียนการสอนด้านวารสารศาสตร์ในเรื่องสิทธิเด็ก มองเห็นจุดแข็งและจุดอ่อน ทั้งยังมี แนวทางที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในการทบทวนกระบวนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุง เนื้อหา รูปแบบ และกระบวนการเรียนการสอนวิชาดังกล่าว ให้สอดคล้องกับความคาดหวังและความต้องการ ของผู้เรียนได้ดีขึ้น หลักสูตรฉบับปรับปรุงแก้ไขแล้วยังได้นำไปให้ผู้ทำงานด้านเด็กและนักวิชาการด้านนิเทศ ศาสตร์ได้กลั่นกรอง ก่อนจะตีพิมพ์เผยแพร่และใช้ในการจัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ โดยเปิดเป็น วิชาเลือกให้นักศึกษาทุกสาขาสมาถลงทะเบียนเรียนได้

ตัวอย่างแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอน

ชื่อ Coach _____
 วันที่ _____ เวลาที่เริ่ม-ยุติการสอน _____
 ชื่ออาจารย์ผู้จัดการเรียนรู้ _____
 ชื่อแผนการเรียนรู้ _____
 ห้องเรียน _____ จำนวนผู้เรียน _____ คน จำนวนผู้ขาดเรียน _____ คน

ก. บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้

๑. กระบวนการจัดการเรียนรู้

โปรด ตามระดับที่ครูได้ทำ (๓ = มากสุด, ๐ = ไม่ได้ทำ)

หัวข้อ	ระดับที่ทำ			
	๓	๒	๑	๐
๑. การเกริ่นนำเข้าสู่บทเรียน				
๒. การอธิบายขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมชัดเจน				
๓. การตั้งคำถามเพื่อสร้างการเรียนรู้				
๔. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ชักถาม				
๕. อธิบายข้อมูลและเนื้อหาได้ชัดเจน				
๖. การฟัง และการจับประเด็นสำคัญ				
๗. การสรุปและสะท้อนเป็นระยะๆ ให้ผู้เรียนติดตามความคิดและการเรียนรู้ของกลุ่ม				
๘. การเชื่อมโยงความคิดเห็นผู้เรียนสู่การสรุปแนวคิดหลัก(ประเด็นการสอน) ของบทเรียน				
๙. การลำดับความคิดและประเด็นการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปทั้งหมดของคาบเรียนโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการเรียนรู้				
๑๐. การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนโดยรวม				

สิ่งที่อาจารย์ทำได้ดี	ข้อเสนอแนะ

๒. ทักษะและท่าทีของอาจารย์ผู้สอน

หัวข้อ	ระดับที่ทำ			
	๓	๒	๑	๐
๑. ท่าที่เป็นมิตร และไม่ทำให้ผู้เรียนอึดอัด				
๒. ไม่ตัดสิน				
๓. ไม่นินม่น้าวให้คิดเหมือนครู				

สิ่งที่อาจารย์ทำได้ดี	ข้อเสนอแนะ

๓. การให้ข้อมูลของอาจารย์ผู้สอน

หัวข้อ	ระดับที่ทำ			
	๓	๒	๑	๐
๑. ให้ข้อมูลถูกต้อง รอบด้าน				
๒. อธิบายได้ชัดเจน โดยมีการให้ตัวอย่างประกอบ				

สิ่งที่อาจารย์ทำได้ดี	ข้อเสนอแนะ

ข. สิ่งที่ Coach เห็นว่าเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ (กรุณาระบุ)

- เวลาเหมาะสมกับเนื้อหา (มาก/น้อย) _____
- ผู้เรียน (จำนวน/ความสนใจ) _____
- กิจกรรม (ความเหมาะสมกับผู้เรียน) _____
- ครู (การเตรียมตัว/ข้อมูล/ทักษะ) _____
- อุปกรณ์/สื่อ/ห้องเรียน _____
- อื่น ๆ _____

ค. ข้อสังเกตอื่น ๆ ของ Coach เช่น บรรยากาศ สถานการณ์การเรียนการสอน

ตัวอย่างแบบประเมินความรู้ของนักศึกษา ก่อน และ หลังเรียน

นักศึกษาเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้ อย่างไร (๑ = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ๕ = เห็นด้วยอย่างยิ่ง)

	๕	๔	๓	๒	๑
๑. การประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร ดังนั้น จึงมีโอกาสละเมิดสิทธิเด็กน้อยกว่าการโฆษณา					
๒. รัฐบาลไทยไม่ควรรับรองลูกของแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบทำงานและมาคลอดลูกอยู่ในประเทศไทย					
๓. นักโฆษณาสามารถใช้การ์ตูนที่เด็กชื่นชอบในการโฆษณาเพื่อโน้มน้าวใจเด็กๆ					
๔. เด็กควรให้การสัมภาษณ์โดยลำพัง เพื่อป้องกันการชี้นำจากผู้ปกครอง หรือ ผู้ดูแล					
๕. การรณรงค์หาทุนให้กับองค์กรสาธารณประโยชน์ แม้บางครั้งจำเป็นต้องละเมิดสิทธิเด็กบ้าง แต่ก็ไม่น่าจะเป็นปัญหาเนื่องจากมีความตั้งใจที่ดี					
๖. เด็กสก๊อย เด็กแว้น ขาใจ๋ ฯลฯ สะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่น/เยาวชนเป็นปัญหามากขึ้นเรื่อยๆ					
๗. การใช้มือเปล่าของเราสัมผัสแผล เลือด น้ำเหลืองของผู้มีเชื้อเอชไอวี ทำให้มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการได้รับเชื้อ					
๘. เพื่อให้การโฆษณามีประสิทธิภาพ นักโฆษณาสามารถใช้เด็กๆในการโฆษณา เพราะเด็กมีอิทธิพลต่อผู้ใหญ่โดยเฉพาะพ่อแม่ได้ดี					
๙. คนใต้สนใจเรื่องการเมือง					
๑๐. ผู้ใหญ่ควรสั่งสอนหรือห้ามปรามเยาวชนให้ประพฤติตนให้เหมาะสม เพราะผู้ใหญ่เป็นผู้มีวุฒิภาวะ และมีประสบการณ์มากกว่า					
๑๑. ในฐานะที่เป็นผู้แทนสื่อมวลชน ผู้สื่อข่าวควรถามเด็กในทุกคำถามที่ต้องการรู้ จะทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน					
๑๒. การพาดหัวข่าว "เด็กเหลือขอ ปาหินใส่คู่อริตี้อีกราย" ถือเป็นกรรាយงานข้อเท็จจริงที่ไม่ละเมิดสิทธิเด็ก					
๑๓. หน้าทีหนึ่งของสื่อมวลชนไทยที่จะช่วยรณรงค์เรื่องสิทธิเด็กนั้น คือนำเสนอปัญหาของเด็กๆที่เกิดขึ้นให้สังคมรับรู้ เพื่อสะท้อนความน่าสงสาร เพื่อให้ผู้ใหญ่ช่วยเหลือ					
๑๔. เด็กพิการมีสิทธิที่มากกว่าเด็กทั่วไป เพราะควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ					
๑๕. สารคดีเด็กสาวขายบริการผ่านแคมป์ร็อก สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของเด็กสาวในปัจจุบัน					
๑๖. การนำภาพเด็กที่ถูกกระทำทารุณทางร่างกายจริงๆมาใช้ในงานโฆษณาเพื่อรณรงค์ต่อต้านการใช้ความรุนแรงกับเด็ก สามารถทำได้โดยไม่จำเป็นต้องปกปิดเอกลักษณ์ของเด็กแต่อย่างใดถ้าได้รับการยินยอมจากเด็กและผู้ปกครองแล้ว					
๑๗. เด็กเร่ร่อนมีศักยภาพไม่ต่างกับเด็กทั่วไป					
๑๘. สิทธิเด็กเป็นการเรียกร้องให้ตระหนักถึงสิทธิของเด็กที่ด้อยโอกาสในสังคม					
๑๙. ผู้สัมภาษณ์ควรใช้นามสมมติกับเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในเรื่องใดๆก็ตาม ส่วนการให้ข้อมูลเรื่องอื่นๆเช่น โรงเรียน ที่อยู่ ฯลฯ ถือเป็นเรื่องที่ระบุได้เพื่อสังคมจะได้ตระหนักและระมัดระวัง					
๒๐. สื่อมวลชนมักมีการละเมิดสิทธิเด็กเป็นประจำในการสื่อสาร					
๒๑. หากไม่ใช่สินค้าที่เกี่ยวข้องกับเด็ก นักโฆษณาไม่ควรใช้เด็กๆ ในการโฆษณา					
๒๒. สังคมส่วนมากคิดว่าเอดส์เป็นโรคติดต่อร้ายแรง เป็นแล้วตาย ท่านยินดีจะให้น้องของท่านเรียนโรงเรียนเดียวกับเด็กที่ติดเชื้ออายุประมาณ ๕ ขวบ					
๒๓. ลูกของแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายจะกลายเป็นปัญหาของประเทศเราต่อไป เช่น ความมั่นคง ปัญหาสุขภาพ ปัญหาด้านแรงงาน ฯลฯ					
๒๔. เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ในสังคมที่จะต้องดูแลให้เด็กมีสิทธิเพื่อจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต					
๒๕. ในการลงบทความวิจารณ์ลักษณะแสบแค้นของเด็กสาววัยรุ่นไทยในยุคนี้ สามารถลงภาพนักร้องสาวดูโอ โฟร์ มด ประกอบบทความ เพราะผู้วิจารณ์เห็นว่าโฟร์ มด เป็นตัวแทนที่บอกถึงลักษณะของเด็กสาววัยรุ่นไทยโดยทั่วไปในสมัยนี้ได้เป็นอย่างดี					
๒๖. นิยามศัพท์ของข่าว คือ การรายงานข้อเท็จจริงที่สดใหม่ และน่าสนใจ เราไม่สามารถนิยามเป็นอย่างอื่นได้					

ประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเรียนวิชานี้

ข้อเสนอแนะการเรียนการสอนวิชานี้

ตัวอย่างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม

1. ความคาดหวังที่มีต่อวิชาสื่อกับเด็ก (ก่อนที่จะเรียน)
2. ความคิดเห็นต่อนโยบายการเรียน
 - a. ความเข้าใจสถานการณ์ด้านสิทธิเด็ก
 - b. ความเข้าใจด้านบทบาทของสื่อที่มีต่อเด็กและการพัฒนาสิทธิเด็ก
 - c. ความเข้าใจในเนื้อหาของสิทธิเด็ก
 - d. หัวข้อการเรียนที่น่าสนใจ และไม่น่าสนใจ พร้อมเหตุผลประกอบ
3. ความคิดเห็นต่อวิธีการเรียนการสอน
 - a. การบรรยาย
 - b. กิจกรรมในห้อง
 - c. การดูงานภายนอก
 - d. การผลิตงาน
 - e. บรรยากาศในการเรียนการสอน
4. ความคิดเห็นต่อผู้บรรยาย
 - a. จำนวนผู้บรรยาย
 - b. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บรรยายและผู้เรียน
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนวิชาสื่อกับเด็ก
 - a. เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ในข้อ 1 หรือไม่ อย่างไร
6. ความคิดเห็นต่อผู้เรียน
 - a. ความสนใจของผู้เรียน
 - b. การเข้าห้อง
7. จากที่ได้มาเรียนวิชานี้ จะบอกเพื่อนว่าอะไร และจะชวนเพื่อนมาเรียนหรือไม่ พร้อมเหตุผล